

'Uitbreiding buitenschoolse opvang mag niet zonder aandacht

voor kwaliteit'

Nu de visienota voor de voorschoolse opvang klaar is, wil Vlaams minister van Welzijn

Jo Vandeurzen werk maken van de buitenschoolse opvang. Niets te vroeg, vindt de

sector, die aandringt op maatregelen die de druk verlichten en de kwaliteit garanderen.

Op 1 oktober 2010 organiseerde het Vlaams Platform Buitenschoolse Opvang in Brussel een studiedag met als thema 'buiten-spel'. Dat was dubbelzinnig op te vatten: een groot deel van de toespraken ging over buitenspelende kinderen, maar het platform wilde ook aandacht vragen voor de sector, die niet 'buiten spel' wil worden gezet door het beleid.

Noodkreet gehoord

Vlaams minister van Welzijn Jo Vandeurzen heeft tijdens deze ambtsperiode al heel wat initiatieven genomen voor de voorschoolse kinderopvang, maar de buitenschoolse opvang bleef tot nog toe buiten beeld. Het was dus reikhalzend uitkijken naar de toespraak van de minister, die op de studiedag zijn

plannen voor de buitenschoolse opvang uit de doeken zou doen. Vandeurzen gaf uiteindelijk verstek wegens andere verplichtingen en liet zich vervangen door zijn medewerkster Deirdre Gees, Raadgever Gezinsbeleid. Zij bevestigde dat de noodkreet van de sector wel degelijk het kabinet van de minister heeft bereikt. 'Wij begrijpen dat de buitenschoolse opvang zich in een hoekje gedrukt voelt, maar wij kunnen jullie geruststellen: een sector die, alleen al in de initiatieven die aan Welzijn zijn gerelateerd, 83.000 kinderen opvangt, mag en zal niet in de kou blijven staan.'

'Maar,' ging Gees verder, 'er bestaan nu eenmaal grote verschillen tussen de voorschoolse en de buitenschoolse kinderopvang. De buitenschoolse opvang wordt bijvoorbeeld

gekenmerkt door een grotere diversiteit dan de voorschoolse. Er is bijvoorbeeld de variatie in de tijdstippen en de duur van de opvang – voor of na schooltijd, tijdens schoolvakanties... – en de sterk variërende leeftijd van de kinderen. Bij de buitenschoolse opvang zijn ook veel meer spelers betrokken en slechts een deel van de sector ressorteert onder Welzijn, wat alles nog ingewikkelder maakt.'

'Feit is dus dat je de voorschoolse en de buitenschoolse opvang beleidsmatig niet over dezelfde kam kan scheren. Daarom hebben we ervoor gekozen om in het nieuwe decreet kinderopvang eerst de voorschoolse opvang te behandelen. Nu die visienota klaar is, is het tijd om dezelfde oefening te doen voor de buitenschoolse.'

Voortdurende strijd

De sector staat voor grote uitdagingen, stelde Gees. 'Een belangrijke vraag is hoe we het aanbod kunnen uitbreiden. De IBO's (Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang) en de BOKDV's (Buitenschoolse Opvang verbonden aan een KinderDagVerblijf) voeren een voortdurende strijd tegen overbezetting. Met het stijgend geboortecijfer en het dalend aantal grootouders dat instaat voor de opvang, zal de vraag alleen nog maar toenemen. Uiteraard willen we aan die vraag tegemoet komen, maar niet ten koste van de kwaliteit. Bij de uitbreiding moeten we ook oog hebben voor een evenwichtige spreiding van het aanbod en proberen de blinde vlekken op de kaart in te vullen. Een andere uitdaging is het verhogen van de toegankelijkheid van de buitenschoolse opvang. En, last but not least, hoe kunnen we de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk inzetten, zodat we de opvang betaalbaar kunnen houden?'

Deirdre eindigde haar speech met een

oproep: 'Wij willen samen met jullie een antwoord op deze vragen zoeken. Dit najaar nog willen we in overleg treden met de sector. We hopen dat jullie massaal ingaan op onze uitnodiging, want we hebben jullie inbreng hard nodig voor het nieuwe decreet!'

Het is een oproep waar het Vlaams Platform Buitenschoolse Opvang volgens voorzitter Barbara Devos graag op ingaat. 'Wij zijn al lang aan het meedenken, en we blijven daartoe bereid. Maar nu is het aan het beleid om een stap te zetten. Nu moet het eindelijk gaan gebeuren. Zoals Deirdre Gees al aangaf, is de buitenschoolse opvang het slachtoffer geworden van zijn eigen succes. Wij vragen uitdrukkelijk om zo snel mogelijk wat druk van de ketel te halen en ervoor te zorgen dat de kwaliteit, waar de mensen zo hard aan gewerkt hebben, niet verloren gaat.'

Meer omkadering

Een belangrijke bezorgdheid in dat opzicht

is de nood aan omkadering. 'Het is uiteraard belangrijk dat het aantal plaatsen in de opvang wordt uitgebreid, dat is ook de grootste nood van het publiek. Maar als men de kwaliteit wil blijven garanderen, dan volstaat het niet om extra begeleiders aan te werven. Er is ook nood aan leidinggevendendie de teams kunnen aansturen. De BOKDV's bijvoorbeeld, worden nog altijd geleid door de verantwoordelijken van de kinderdagverblijven waaraan ze zijn verbonden. Die mensen nemen dat er gewoon bij, naast hun eigen job. Het wordt hoog tijd dat men middelen uittrekt voor het aanstellen van coördinatoren in die BOKDV's. Ook in de IBO's is er een tekort aan leidinggevendend. En de hele buitenschoolse opvang kampt met een tekort aan administratief en logistiek personeel.'

Nest en web

Nog in het kader van die kwaliteit is de samenwerking met andere organisaties een belangrijke piste voor het Vlaams Platform. 'Dan hebben we het over de zogenaamde ➤

nest- en webfunctie van de IBO'S en de BOKDV's. 'Nestfunctie' wil zeggen dat jonge kinderen worden opgevangen in een vertrouwde omgeving. De 'webfunctie' houdt in dat een aantal activiteiten wordt aangeboden in samenwerking met andere organisaties uit de buurt. Dat kunnen bijvoorbeeld sportverenigingen zijn, muziekacademies of culturele organisaties. Maar het kan evengoed gaan om externe organisaties die in de voorziening zelf activiteiten komen begeleiden.'

'Bij de voorzieningen leven nog heel wat vragen en onzekerheden. Hoe moeten ze een dergelijke samenwerking concreet vorm geven? Welke rol spelen zij in die samenwerkingsverbanden? Is de nestfunctie niet te eng? Het is duidelijk dat IBO's en BOKDV's niet willen verworden tot pure coördinatoren van activiteiten buitenshuis, dat ze zich niet in een 'kiss & ride-rol' willen laten duwen. Het Platform heeft niet de indruk dat dit de bedoeling van het beleid zou zijn, maar we moeten er wel alert op blijven. De IBO's en BOKDV's willen de meerwaarde van hun eigen pedagogisch project niet verliezen.'

'Er wordt nu op lokaal niveau al veel samengewerkt, op vrijwillige basis. Voorzieningen die er zelf voor kiezen om vanuit dezelfde visie samen te werken, komen tot mooie resultaten. In de ene regio lukt dat al beter dan in de andere. Men moet op één lijn zitten, en dat is niet altijd evident, temeer omdat de context ook overal anders is. Een buitenschoolse opvang in een grootstad of een op het platteland, dat is een groot verschil.'

De bereidheid om samen te werken is er zeker in de sector, maar volgens Barbara Devos is het wel belangrijk dat er geen samenwerkingsmodel wordt opgelegd van bovenaf. 'Het is beter om de samenwerking spontaan te laten groeien, op basis van vrijwilligheid.' Verder hopen de voorzieningen ook dat ze niet zullen verdrinken in de regelgeving. 'Samenwerking mag niet leiden tot meer druk op de IBO's en BOKDV's.'

Vanuit het beleid heeft men de nest- en webfunctie oorspronkelijk geïntroduceerd als mogelijk antwoord op de vraag naar alternatieve activiteiten voor kinderen die geen extra kosten genereren. Volgens Barbara Devos is het echter een misvatting dat die manier van werken goedkoper zou zijn. 'De nest- en webfunctie zal hoe dan ook geld kosten. Het is een illusie te denken dat men de buitenschoolse opvang kan uitbreiden, professionaliseren en reorganiseren zonder bijkomende middelen in te zetten.'

Gezocht: begeleider buitenschoolse opvang

Tenslotte blijft het volgens het Vlaams Platform belangrijk om het beroep van begeleider aantrekkelijker te maken, want het tekort aan personeel blijft een pijnpunt. 'Er zijn op dit moment een 1.000-tal vacatures voor begeleiders in de buitenschoolse opvang. Ondanks het grote aantal werkzoekenden in Vlaanderen krijgen we die nauwelijks ingevuld. De sector kampt met een hoog personeelsverloop en veel

schoolverlaters geven de voorkeur aan een job in een kinderdagverblijf of een andere zorgvoorziening. Daarom hebben wij onlangs de wervingscampagne 'Mijn job, ook iets voor jou?' gelanceerd, met de steun van Kind en Gezin en het Sociaal Fonds Vlaamse welzijns- en gezondheidsinstellingen. De boodschap van de campagne wordt uitgedragen door 4 begeleiders – een man, een allochtone begeleidster, een zeer jonge en een meer ervaren collega – en de focus ligt op de positieve aspecten van de job: het speelse, het actieve en het creatieve, de belangrijke rol van begeleiders bij de opvoeding en de ontwikkeling van kinderen, de flexibiliteit, de afwisseling, het feit dat men dicht bij huis kan werken, enzovoort.'

Behalve de nood aan méér personeel is er ook nood aan beter opgeleid personeel. 'Uit de nota "Werk maken van werk in de zorgsector" van minister Vandeuren kunnen we opmaken dat het beleid nu begrepen heeft dat de sector nood heeft aan professionalisering, aan hogere kwalificaties en meer en betere opleidingen. De opleiding op de werkvloer zal altijd blijven bestaan en ze heeft haar nut zeker bewezen. We beseffen ook dat het voor de IBO's en BOKDV's niet makkelijk is om de huidige opleidingsnorm te behalen. Die bepaalt dat minstens 50% van het personeel de basisopleiding van 3 maanden met succes moet hebben afgerond. Maar als we het beroep van begeleider willen opwaarderen, dan moeten we als sector de lat nog hoger durven leggen.' ◀